

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), "The state target economic program of development of fishery of Ukraine for 2012–2016", approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine on 23.11.2011 № 1245, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1245-2011-%D0%BF> (access date April 20, 2016).

6. Ukrainian clusters (2012), "Clusters of fish production, fish processing and aquaculture", available at: <http://ucluster.org/universitet/klastery-ukraina/2012-study/perspektivni-napryamki-klasterezacii-vodnikh-resursiv/klasteri-ribodobuvannya-riboperedobki-akvakulturi/> (access date April 20, 2016).

7. Kolesnikova, K.S. (2013), "The theoretical bases of development of the fisheries industry of Ukraine", *Tavriiskiyi naukovyi visnyk: Naukovyi zhurnal*, issue 85, pp. 274-278.

8. Kolesnikova, K.S. (2013), "Commercial and institutional and economic development mechanism fishery complex", *Efektivna ekonomika*, no. 3, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4025> (access date April 20, 2016).

9. Krasnorutskiy, O.O. (2010), "Assessment of the nature of realization of economic interests of subjects of the market of agricultural production", *Visnyk KhNAU. Seriya "Ekonomika APK i pryrodokorystuvannia"*, no. 3, pp. 62–73.

10. Krasnorutskiy, O.O. (2013), "The theoretical and methodological aspects of the assessment of development of competition and efficiency of sale of agricultural products", *Visnyk TNEU*, no. 2 (53), pp. 90–99.

11. Ladonko, L.S. and Klymenko, O.M. (2015), "Approaches to structuring strategic capacity of the industry", *Ekonomika staloho rozvytku: teoretychni pidkhody ta praktychni rekomendatsii: materialy mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii* [Proceedings from Economics of Sustainable Development: theoretical approaches and practical recommendations: materials of the International Scientific Conference], (September 13–16, 2015, Koshytse, Slovachchyna), Tsentri navchalnoi literatury, Kyiv, Ukraine, pp. 83–84.

12. Skupskiy, R.M. (2015), "Mariculture of the black sea – the conceptual premises of the organization of the fisheries cluster", *Ekonomichnyi forum*, no. 1, pp. 86–101.

13. Yazliuk, B.O. (2014), "The method of assessment of the level of smoothing of economic-institutional and socio-economic asymmetry of intraregional territories development", *Zb. nauk. prats Cherkas. derzh. tekhnol. un-t, Seriya: Ekonomichni nauky*, issue 37, part II, pp. 57–63.

Рецензент: д.е.н., професор Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. Петра Василенка О.О. Красноруцький

УДК 658.114

Хілуха О.А.,
к.е.н., доцент кафедри економіки та безпеки підприємства
Горбунов В.М.,
Михальчук Б.М.
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ КОРПОРАЦІЙ

Khilukha O.A.,
cand.sc.(econ.), assistant professor at the department
of economics and enterprise security
Gorbunov V.M.,
Mykhalchuk B.M.
Lesya Ukrainka Eastern European National University

AREAS FOR IMPROVEMENT OF THE LEVEL OF THE ECONOMIC STABILITY OF CORPORATIONS

Постановка проблеми. В процесі динамічного розвитку глобалізації, зростаючої відкритості та взаємозалежності національних економік, формування нового типу економічних відносин посилюється роль корпорацій. Вони виступають як ключові компоненти розвитку світової економіки та її рушійні сили. Глобальні зміни в діяльності корпорацій тісно пов'язані з використанням сучасних методів і прийомів для їх стабільного економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам економічної стійкості корпорацій в останні роки приділяли увагу як зарубіжні, так і вітчизняні науковці: В.Р. Банк [2], С.В. Банк [2], С.П. Бараненко [3], І.П. Богомолова [4], А.А. Вехорева [5], Л.Т. Гіляровська [5], В.Г. Дьякова [7], Н.Е. Зімін [6], В.Б. Лещева [7], Н.П. Любушин [7], Б.П. Рукін [4], А.В. Тараскіна [2], Е.В. Хохлов [4], А.Д. Шеремет [8], В.В. Шеметов [3], А.В. Щербина та ін. Проте в сучасній економічній літературі

розглядаються лише окремі аспекти економічної стійкості корпорацій. Тема підвищення економічної стійкості корпорацій залишається новою і не отримала повного та системного науково-практичного узагальнення у вітчизняній економічній літературі.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо напрямів підвищення економічної стійкості корпорацій. Поставлена ціль визначила основні завдання дослідження:

- дослідити нормативно-правові положення, що визначають сутність корпорації;
- обґрунтувати переваги корпоративних об'єднань поряд з унітарними підприємствами;
- розвинути категорію «економічна стійкість корпорації»;
- дослідити властивості, що складають економічну стійкість корпорацій;
- визначити напрями підвищення рівня економічної стійкості корпорацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Господарському кодексі України визначено категорію корпорації як: «Договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації» (ч. 3 ст. 120) [1].

У ньому ж визначено сутність корпоративного підприємства, що утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та / або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління правами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства (ч. 5 ст. 63 ГКУ) [1]. Корпоративне підприємство не може бути створено одним засновником, а шляхом об'єднання майна та спільної діяльності його засновників. Основою загальної участі в управлінні корпоративним підприємством є корпоративні права. Вони реалізуються через представлення власниками інтересів у органах управління корпоративним підприємством та через розподіл доходів і ризиків підприємства.

Корпоративними, виходячи з законодавчого визначення, є кооперативні підприємства, господарські товариства, інші підприємства, засновані на приватній власності двох або більше фізичних осіб.

Вітчизняні нормативно-правові акти визначають відмінність у сутності корпорації та корпоративного підприємства. Законодавство трактує корпорацію як об'єднання, засновниками якого можуть бути лише юридичні особи; мета діяльності зміщується з отримання прибутковості до делегування окремих повноважень централізованому органу управління. Крім того, корпорація як об'єднання не має права випускати акції, в той час як корпоративним підприємствам у формі акціонерних товариств закритого та відкритого типів таке право надається.

З організаційно-економічної точки зору корпорація представляє собою об'єднання фізичних і юридичних осіб, що діють під загальним фінансовим контролем відповідно до єдиної стратегії на основі централізації функцій координації ресурсного управління.

Залежно від рівня інтеграції організації поділяються на неінтегровані – самостійні організації, частково інтегровані, а також ті, що створюються для оперативного вирішення питань.

Управління сучасною корпорацією - це, перш за все, управління певним набором сфер бізнесу з метою отримання низки синергетичних ефектів. У зв'язку з цим найбільш складним завданням, що стоїть перед корпоративним менеджментом, є організація корпорації і взаємодія між її елементами для максимізації інтегральної ефективності.

Рушійною силою об'єднання організацій у корпорації є використання переваг корпоративних об'єднань поряд з унітарними підприємствами (табл. 1). До таких переваг належать: фінансово-економічні, виробничі, організаційні, кадрові та інші.

Таблиця 1

Переваги корпоративних об'єднань поряд з унітарними підприємствами

Види переваг			
Фінансово-економічні	Виробничі	Організаційні	Кадрові
1.Єдине стратегічне планування 2.Оптимізація оподаткування 3. Єдина цінова політика	1.Єдина інвестиційна політика щодо удосконалення технології на основі вертикальної інтеграції 2. Диверсифікація виробництва 3. Переваги єдиної системи обслуговуючого господарства	1.Організація вертикальної інтеграційної структури 2. Використання єдиної інфраструктури 3.Єдина маркетингова політика	1. Об'єднана кадрова політика 2.Навчання, перепідготовка, ротація кадрів 3.Загальні принципи підбору і мотивації персоналу

Джерело: розроблено авторами

Для ефективної діяльності корпорації необхідно забезпечити її економічну стійкість і стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Розглянемо трактування категорії економічної та фінансової стійкості корпорації різними авторами.

Банк В.Р., Гіляровська Л.Т., Вехорева А.А., Зімін Н.Є., Іонова А.Ф., Селезньова М.М., Шеремет А.Д., Щербина А.В. пов'язують значну залежність фінансової стійкості підприємства від стану фінансових ресурсів і запасів.

Банк В.Р., Тараскіна А.В. вважають, що фінансова стійкість - це такий стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує в умовах допустимого ризику безперерйне функціонування корпоративних підприємств [2].

На думку Гіляровської Л.Т. та Вехоревой А.А., фінансова стійкість - це гарантована платоспроможність і кредитоспроможність корпоративних підприємств в результаті його діяльності на основі ефективного формування, розподілу і використання фінансових ресурсів [5].

Зімін Н.Є. стверджує, що фінансова стійкість - це такий стан фінансових ресурсів, їх розподілу і використання, який забезпечує розвиток підприємства [6].

З точки зору Іонової А. Ф. та Селезньової М.М., фінансова стійкість - це такий стан її фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток організації на основі зростання прибутку і капіталу. Шеремет А.Д. вважає, що забезпеченість запасів джерелами формування є сутністю фінансової стійкості [8].

Щербина А.В. також вважає, що економічною сутністю фінансової стійкості організацій є забезпеченість корпоративних підприємств запасами і джерелами їх формування [9].

Інша група авторів, Балабанов І.Т., Бараненко С.П., Шеметов В.В., акцентує увагу на наявність необхідної суми власних коштів.

Бараненко С.П., Шеметов В.В. наполягають на тому, що фінансове становище підприємства стійке, якщо власні кошти підприємства покривають не менше половини всіх фінансових ресурсів [3].

Любушин Н.П., Лещева В.Б., Дьякова В.Г. відзначають, що здатність підприємства своєчасно проводити платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про його стійкий фінансовий стан. У свою чергу Туляк П.М. вважає, що фінансова стійкість це стан рахунків підприємства, яке гарантуватиме його постійну платіжну здатність [7].

Дещо по іншому і економічну фінансову стійкість розглядають Богомоллова О.М. та Пасинкова І.П., які вважають, що в основі економічної стійкості переробних підприємств лежить їх виробнича стійкість [4].

Деякі автори підкреслюють комплексність економічної і фінансової стійкості організацій, яка характеризується не тільки платоспроможністю і наявністю необхідної суми власних засобів, але і здатністю здійснювати основні функції в умовах допустимого підприємницького ризику, достатньої рентабельності для зростання прибутку і капіталу та можливості розвитку в прогнозованому майбутньому з урахуванням інтересів суспільства і держави.

Отже, дослідження економічної та фінансової стійкості організацій показало відсутність загальноприйнятої думки щодо визначення даних категорій. На наш погляд, найбільш комплексним трактуванням поняття «економічна стійкість» є його розуміння як інтегрованої властивості підприємств, асоціацій, які успішно функціонують в сучасному ринковому середовищі».

До сукупності властивостей економічної стійкості відносимо:

- фінансову стійкість;
- якість, конкурентоспроможність продукції;
- конкурентоспроможність технологічних ланцюгів, сукупностей;
- ефективність виробничої і комерційної діяльності;
- інноваційність господарювання;
- гнучкість конструкції підприємства, асоціації;
- здатність до диверсифікації виробництва та продукції;
- відтворювальну комплексність.

Кожна властивість може бути конкретизована і уточнена, а ознаки і показники доповнені новими параметрами (табл. 2).

Таблиця 2

Властивості, що складають економічну стійкість корпорацій

Властивості, що складають економічну стійкість корпоративного управління	Ознаки, критерії, показники
1	2
Фінансова стійкість	<ul style="list-style-type: none"> – Загальна вартість майна; – величина мобільних і іммобільних активів; – коефіцієнт ліквідності; – співвідношення позикових і власних коштів; – потенціал зростання вартості майна; – річний обсяг прибутку

продовження табл. 2

1	2
Якість, конкурентоспроможність продукції	Поточні та перспективні конкурентні переваги продукції у інтегральній сукупності показників (експлуатаційних, інноваційних, естетичних, патентно-правових, екологічних, економічних)
Конкурентоспроможність технологічних ланцюгів	Тактичні та стратегічні конкурентні переваги технологічних ланцюгів, сукупностей, що гарантують ряд конкурентних переваг продукції
Ефективність виробничої і комерційної діяльності	Динаміка витрат виробництва; рентабельність; ефективність капіталовкладень; оборотність капіталу; ресурсомісткість виробництва; продуктивність праці.
Інноваційність господарювання, гнучкість конструкції підприємства, асоціації	Розвинена науково-інженерна сфера, наукомісткість виробництва і продукції, наявність інноваційних підприємницьких структур. Інвестиційна активність в науково-технічному оновленні виробництва і продукції. Науково-технологічний рівень виробництва. Наявність кваліфікованих кадрів фахівців і робітників.
Здатність до диверсифікації виробництва та продукції	Наявність комплексного резерву потужностей і ресурсів. Сукупність малих (в тому числі юридично самостійних) форм на ринку
Відтворювальна комплексність	Наявність внутрішніх структурних підрозділів за весь науково-виробничий цикл Розвинена науково-інноваційна сфера діяльності корпорацій сфера Комплексний господарський механізм відтворення

Джерело: авторська розробка

Сукупність властивостей, що формують стійкий тип підприємства, буде різною відносно кожного конкретного виду первинної виробничої ланки з урахуванням його галузевої приналежності, комерційної діяльності, характеру стратегії розвитку корпорації.

Висновки та подальші дослідження. Таким чином, успішне управління корпорацією повинне здійснюватися з необхідним рівнем економічної стійкості, що гарантує її стабільне функціонування. Економічно стійкий розвиток як багатофакторне явище, що відображає ефективність й інноваційність використання інвестиційних ресурсів, їх вплив на фінансову стійкість корпоративної структури.

Формування системи управління економічною стійкістю корпорації базується на основі використання таких положень:

1. Тісний взаємозв'язок управління розвитком організацій корпоративного об'єднання з іншими видами діяльності окремих організацій. При розробці механізму управління потрібно враховувати взаємопов'язаність їх інвестиційної та інноваційної діяльності корпорацій.

2. Управління економічно стійким розвитком повинне забезпечуватись на основі взаємозв'язку управлінських рішень, кожне з яких впливає на загальний результат корпоративного об'єднання.

3. Управління економічно стійким розвитком корпоративного об'єднання повинне забезпечувати істотний приріст темпів розвитку всіх галузевих організацій входять до корпорації.

5. Управління економічно стійким розвитком корпоративного об'єднання повинно забезпечуватись за допомогою послідовного виконання етапів механізму, стійкого економічного розвитку корпоративного об'єднання, комплексу організаційних структур, методів управління і правових норм, що враховують галузеву специфіку та дозволяє використовувати переваги корпоративних об'єднань перед унітарними підприємствами.

Література

1. Господарський кодекс України. – Х. : ТОВ "Одісей", 2003. – 248 с.
2. Банк В.Р. Финансовый анализ [Текст]: учебник / В.Р. Банк, С.В. Банк, А.В. Тараскина. – М. : ТК Велби, изд-во Проспект, 2005. – 344 с.
3. Бараненко С.П. Стратегическая устойчивость предприятия [Текст] / С.П. Бараненко, В.В. Шеметов. – М. : ЗАО Центрополиграф, 2004. – 493 с.
4. Богомолова И.П. Формирование эффективного сырьевого портфеля с целью повышения конкурентоспособности мукомольно-крупяных предприятий [Текст] / И.П. Богомолова, Б.П. Рукин, Е.В. Хохлов // Воронеж: Тип. «Истоки», 2006. – 144 с.
5. Гиляровская Л.Т. Анализ и оценка финансовой устойчивости коммерческого предприятия [Текст] / Л.Т. Гиляровская, А.А. Вехорева. – СПб. : Питер, 2003. – 256 с.
6. Зимин Н.Е. Анализ и диагностика финансового состояния предприятий [Текст]: учеб. пособие / Н.Е. Зимин. – М. : ИКФ «ЭКОС», 2004. – 240 с.

7. Любушин Н.П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия [Текст]: учеб. пособие для вузов / Н.П. Любушин, В.Б. Лещева, В.Г. Дьякова, под ред. проф. Н.П. Любушина. – М. : ЮНИТИ-ДАНА., 2004. – 471 с.
8. Шеремет А.Д. Комплексный анализ хозяйственной деятельности [Текст] / А.Д. Шеремет. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 415 с.
9. Шербина А.В. Финансы организаций [Текст] / А.В. Щербина. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 506 с.

References

1. *Hospodarskyi kodeks Ukrainy* (2003), [Economic Code of Ukraine], TOV "Odisei", Kharkiv, Ukraine, 248 p.
2. Bank, V.R., Bank, S.V. and Taraskina, A.B. (2005), *Finansovyy analiz* [Financial analysis], textbook, TK Velbi, izd-vo Prospekt, Moscow, Russia, 344 p.
3. Baranenko, S.P. and Chemetov, V.V. (2004), *Strategicheskaya ustoychivost predpriyatiya* [Strategy Stability of the enterprise], ZAO Tsentropolyhraf, Moscow, Russia, 493 p.
4. Bogomolova, I.P., Rukin, B.P. and Khokhlov, E.V. (2006), *Formirovaniye effektivnogo syryevogo portfelya s tselyu povysheniya konkurentosposobnosti mukomolno-krupyanykh predpriyatiy* [Formation of effective of the raw materials portfolio in order to increase the competitiveness of flour and groats of enterprises], Tip. «Istoki», Voronezh, Russia, 144 p.
5. Gilyarovskaya, L.T. and Vekhoreva, A.A. (2003), *Analiz i otsenka finansovoy ustoychivosti kommercheskogo predpriyatiya* [The analysis and assessment of financial stability of commercial enterprise], Piter, St.-Peterburg, Russia, 256 p.
6. Zimin, N.E. (2004), *Analiz i diagnostika finansovogo sostoyaniya predpriyatiy* [Analysis and diagnosis of the financial condition of enterprises], tutorial, IKF "EKMOS", Moscow, Russia, 240 p.
7. Lyubushin, N.P., Leshcheva, V.B. and Dyakova, V.G. (2004), *Analiz finansovo-ekonomicheskoy deyatel'nosti predpriyatiya* [Analysis of financial and economic activity of the enterprise], tutorial, UNITY-DANA Moscow, Russia, 471 p.
8. Sheremet, A.D. (2006), *Kompleksnyy analiz khozyaystvennoy deyatel'nosti* [The complex analysis of economic activities], INFRA-M, Moscow, Russia, 415 p.
9. Sherbina, A.B. (2005), *Finansy organizatsiy* [Finances of organizations], Feniks, Rostov n/D, Russia, 506 p.

Рецензент: д.е.н., професор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Л.Г. Липич

УДК 338.46:631.11

Вислободська Г.П.¹,
асистент кафедри статистики та аналізу
Львівський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ ВИРОБНИЧИХ ПОСЛУГ

Vyslobodska H.P.,
assistant at the department of statistics and analysis
Lviv National Agrarian University

THE EFFICIENCY PERFORMANCE OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE PRODUCTION SERVICES MARKET

Постановка проблеми. Сьогодні в економіці спостерігається стрімке зростання частки сфери послуг, збільшується кількість працюючих в цій галузі. Аграрний сектор займає важливе місце в економіці України. Продукція, виготовлена сільськогосподарськими виробниками забезпечує населення продуктами харчування, служить сировинною базою для промисловості. Незамінним елементом виробничого процесу в галузі сільського господарства є використання виробничих послуг. Будь-яка діяльність здійснюється з певною метою – для досягнення економічного чи соціального ефекту. Тому питання визначення ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств на ринку виробничих послуг є доволі актуальним та потребує подальшого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних основ дослідження ринку послуг зробили провідні вчені Ф. Котлер [2] в частині

¹ Науковий керівник: Липчук В.В. – д.е.н., професор